PHAEDRI

ABULAE.

PHAEDRI

FABULAE.

PHAEDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM AESOPIARUM LIBRI V.

ACCEDIT NOVARUM FABULARUM APPENDIX.

EDITIO NOVISSIMA.

AMSTELODAMI,
Apud PETRUM DEN HENGST et FILIUM.
MDCCCXXIII.

PHAEDRI FABULARUM
INSCRIPTIONES.

Prior numerus librum, alter fabulam notat.

A.

C.

D.

Equus

N.

PHAE-

PHAEDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULARUM
AESOPIARUM
LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

AESOPUS auctor quam materiam reperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.
Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quod prudenti vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantum ferae;
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

(1) FAB. I.

Lupus et Agnus.

Ad rivum eumdem lupus et agnus venerant,
Siti compulsi: superior stabat lupus,
Longeque inferior agnus; tunc fauce improba
Latro incitatus jurgii caussam intulit.
Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi

Istam bibenti? Laniger contra timens,
Qui possum, quaeso, facere, quod querere, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi,
Respondit agnus: equidem natus non eram.
Pater, hercule, tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat, injustâ nece.
Haec propter illos scripta est homines, fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

(2) FAB. II.

Ranae Regem petentes.

Athenae cum florerent aequis legibus,
Procax libertas civitatem miscuit,
Frenumque solvit pristinum licentia.
Hinc conspiratis factionum partibus,
Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
Omne insuetis onus, et coepissent queri:
Aesopus talem tum fabellam retulit.
Ranae, vagantes liberis paludibus,
Clamore magno regem petiere a Jove,
Qui dissolutos mores vi compesceret.
Pater Deorum risit, atque illis dedit
Parvum tigillum; missum quod subito vadi
Motu sonoque terruit pavidum genus.
Hoc mersum limo cum jaceret diutius,
Forte una tacite profert e stagno caput,

Et explorato rege cunctas evocat.
Illae, timore posito, certatim adnatant,
Lignumque supra turba petulans insilit:
Quod cum inquinassent omni contumelia,
Alium rogantes regem misere ad Jovem,
Inutilis quoniam esset, qui fuerat datus.
Tum misit illis hydrum qui dente aspero
Corripere coepit siugulas; frustra necem
Fugitant inertes; vocem praecludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
Adflictis ut succurrat. Tunc contra Deus;
Qui noluistis vestrum ferre, inquit, bonum;
Malum perferte. Vos quoque, o cives, ait;
Hoc sustinete, majus ne veniat malum.

(3) FAB. III.

Graculus superbus et Pavo.

Ne gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potius habitu vitam degere,
Aesopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani Graculus superbia,
Pennas, pavoni quae deciderant, sustulit,
Seque exornavit: deinde contemnens suos
Formoso se pavonum immiscuit gregi,
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque rostris. Male mulcatus graculus
Redire moerens coepit ad proprium genus;
A quo repulsus tristem sustinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:

Contentus nostris si fuisses sedibus,
Et, quod natura dederat, voluisses pati,
Nec illam expertus esses contumeliam,
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

(4) FAB. IV.

Canis per fluvium carnem ferens.

Amittit merito proprium, qui alienum adpetit.
Canis per flumen, carnem dum ferret, natans,
Lympharum in speculo vidit simulacrum suum:
Aliamque praedam ab alio ferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas
Et, quem tenebat ore, demisit cibum,
Nec, quem petebat, adeo potuit adtingere.

(5) FAB. V.

Vacca et Capella, Ovis et Leo.

Numquam est fidelis cum potente societas:
Testatur haec fabella propositum meum.
Vacca et Capella, et patiens Ovis injuriae,
Socii fuere cum Leone in saltibus.
Hi cum cepissent cervum vasti corporis,
Sic est locutus partibus factis Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo;
Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi;
Tum quia plus valeo, me sequetur tertia;

Malo adficietur, si quis quartam tetigerit.
Sic totam praedam sola improbitas abstulit.

(6) FAB. VI.

Ranae ad solem.

Vicini Furis celebres vidit nuptias
Aesopus, et continuo narrare incipit:
Uxorem quondam Solem velle ducere,
Clamorem Ranae sustulere ad sidera.
Convicio permotus quaerit Jupiter
Caussam querelae, quaedam tum stagni incola,
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miseras aridâ sede emori.
Quidnam futurum est, si crearit liberos?

(7) FAB. VII.

Vulpis ad Personam tragicam.

Personam tragicam forte vulpis viderat:
O quanta species, inquit, cerebrum non habet!
Hoc illis dictum est, quibus honorem et gloriam
Fortuna tribiut, sensum communem abstulit.

(8) FAB. VIII.

Lupus et Gruis.

Qui pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat; primum quoniam indignos adjuvat:

Impune abire deinde quia jam non potest.
Os devoratum fauce cum haereret Lupi,
Magno dolore victus, coepit singulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est jurejurando Gruis,
Gulaeque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam Lupo.
Pro quo cum pactum flagitaret praemium:
Ingrata es, inquit, ore quae nostro caput
Incolume abstuleris, et mercedem postules.

(9) FAB. IX.

Passer et Lepus.

Sibi non cavere, et aliis consilium dare,
Stultum esse, paucis ostendamus versibus.
Oppressum ab Aquila, fletus edentem graves,
Leporem objurgabat Passer: ubi pernicitas
Nota, inquit, illa est? quid ita cessarunt pedes?
Dum loquitur, ipsum Accipiter nec opinum rapit,
Questuque vano clamitantem interficit,
Lepus semianimus mortis in solatio;
Qui modo securus nostra inridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

(10) FAB. X.

Lupus et Vulpis judice Simio.

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiamsi verum dicit amittit fidem.

Hoc

Hoc attestatur brevis Aesopi fabula.
Lupus arguebat Vulpem furti crimine:
Negabat illa, se esse culpae proximam:
Tunc judex inter illos sedit Simius.
Uterque caussam cum perorassent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam:
Tu non videris perdidisse, quod petis:
Te credo surripuisse, quod pulchre negas.

(11) FAB. XI.

Asinus et Leo venantes.

Virtutis expers, verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis est derisui.
Venari Asello comite cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, et admonuit simul,
Ut insuetâ voce terreret feras,
Fugientes ipse exciperet. Hic auritulus
Clamorem subito totis tollit viribus,
Novoque turbat bestias miraculo.
Quae dum paventes exitus notos petunt,
Leonis adfliguntur horrendo impetu.
Qui, postquam caede fessus est, Asinum evocat,
Jubetque vocem premere: tunc ille insolens;
Qualis videtur opera tibi vocis meae?
Insignis, inquit, sic, ut, nisi nossem tuum
Animum, genusque, simili fugissem metu.

(12) FAB. XII.

Cervus ad Fontem.

Laudatis utiliora, quae contemseris,
Saepe inveniri, haec exserit narratio.
Ad fontem Cervus, cum bibisset, restitit,
Et in liquore vidit effigiem suam.
Ibi dum ramosa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantum subito vocibus conterritus,
Per campum fugere coepit, et cursu levi
Canes elusit. Silva tum excepit ferum,
In qua retentis impeditus cornibus,
Lacerari coepit morsibus saevis canum.
Tunc moriens vocem hanc dedisse dicitur:
O me infelicem! qui nunc demum intelligo,
Ut illa mihi profuerint, quae despexeram,
Et, quae laudaram, quantum luctus habuerint.

(13) FAB. XIII.

Vulpis et Corvus.

Qui se laudari gaudent verbis subdolis,
Serae dant poenas turpes poenitentiae.
Cum de fenestrâ corvus raptum caseum
Comesse vellet, celsâ residens arbore;
Hunc vidit vulpis, dehinc sic occepit loqui:
O qui tuarum, corve, pennarum est nitor!
Quantum decoris corpore et vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.

At

At ille stultus, quum vult vocem ostendere,
Emisit ore caseum, quem celeriter
Dolosa vulpis avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor.
Hac re probatur; quantum ingenium valet,
Virtute et semper praevalet sapientia.

(14) FAB. XIV.

Ex Sutore Medicus.

Malus cum sutor, inopiâ deperditus,
Medicinam ignoto facere coepisset loco,
Et venditaret falso antidotum nomine,
Verbosis acquisivit sibi famam strophis.
Hic cum jaceret morbo confectus gravi
Rex urbis, ejus experiendi gratiâ
Scyphum poposcit, fusâ dein simulans aquâ
Antidoto miscere se toxicum,
Hoc bibere jussit ipsum, posito praemio.
Timore mortis ille tum confessus est,
Non artis ullâ medicae se prudentiâ,
Verum stupore vulgi factum nobilem.
Rex advocatâ concione haec edidit,
Quantae putatis esse vos dementiae,
Qui capita vestra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commisit pedes?
Hoc pertinere vere ad illos dixerim,
Quorum stultitia quaestus impudentia est.

(15) FAB. XV.

Asinus ad senem Pastorem.

In principatu commutando civium,
Nil praeter domini nomen mutant pauperes.
Id esse verum, parva haec fabella indicat.
Asellum in prato timidus pascebat senex.
Is, hostium clamore subito territus,
Suadebat Asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus: quaeso, num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?
Senex negavit. Ergo quid refert mea,
Cui serviam? clitellas dum portem meas.

(16) FAB. XVI.

Cervus et Ovis.

Fraudator nomen quum locat sponsu improbo,
Non rem expedire, sed mala videre expetit.
Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo sponsore: at illa praemetuens doli:
Rapere atque abire semper adsuevit lupus,
Tu de conspectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram, quum dies advenerit?

(17) FAB. XVII.

Ovis, Canis et Lupus.

Solent mendaces luere poenas malefici.

Ca-

Calumniator ab ove cum peteret Canis,
Quem commodasse panem se contenderet;
Lupus citatus testis, non unum modo
Deberi, dixit, verum adfirmavit decem.
Ovis, damnata falso testimonio,
Quod non debebat, solvit: post paucos dies
Bidens jacentem in foveâ prospexit lupum:
Haec, inquit, merces fraudis a superis datur.

(18) FAB. XVIII.

Mulier Parturiens.

Nemo libenter recolit, qui laesit, locum:
Instante partu, mulier, actis mensibus,
Humi jacebat, flebiles gemitus ciens.
Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturae melius quo deponeret.
Minime, inquit, illo posse confido loco
Malum finiri, quo conceptum est initio.

(19) FAB. XIX.

Canis parturiens.

Habent insidias hominis blanditiae mali.
Quas ut vitemus, versus subjecti monent.
Canis parturiens cum rogasset alteram,
Ut foetum in ejus tugurio deponeret,
Facile impetravit: dein reposcenti locum
Preces admovit, tempus exorans breve,

Dum firmiores posset catulos ducere.
Hoc quoque consumto, flagitare validius
Cubile coepit. Si mihi et turbae meae
Par, inquit, esse potueris, cedam loco.

(20) FAB. XX.

Canes famelici.

Stultum consilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
Corium depressum in fluvio viderunt Canes:
Id ut commesse extractum possent facilius,
Aquam coepere bibere: sed rupti prius
Periere, quam, quod petierant, contingerent.

(21) FAB. XXI.

Leo senex, Aper, Taurus et Asinus.

Quicumque amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam iocus est in casu gravi.
Defectus annis et desertus viribus
Leo quum jaceret, spiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam:
Infestis Taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus, ut vidit ferum
Impune laedi, calcibus frontem exterit.

At

At ille expirans: Fortes indigne tuli
Mihi insultare: te, naturae dedecus,
Quod ferre certe eogor, bis videor mori.

(22) FAB. XXII.

Mustela et Homo.

Mustela ab Homine prensa, quum instantem necem
Effugere vellet; quaeso, inquit, parcas mihi,
Quae tibi molestis muribus purgo domum.
Respondit ille: faceres si caussa meâ,
Gratum esset, et dedissem veniam supplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quas sunt rosuri, simul et ipsos devores.
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam letô dedit.
Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane jactat inprudentibus.

(23) FAB. XXIII.

Canis Fidelis.

Repente liberalis, stultis gratus est;
Verum peritis inritos tendit dolos.
Nocturnus quum fur panem misisset Cani,
Objecto, tentans, an cibo possit capi:
Heus, si inquit, linguam vis meam praecludere,
Ne latrem pro re domini, multum falleris.

Namque ista subita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum,

(24) FAB. XXIV.

Rana rupta et Bos.

Inops, potentem dum vult imitari, perit.
In prato quodam Rana conspexit Bovem,
Et, tacta invidiâ tantae magnitudinis,
Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
Interrogavit, an bove esset latior.
Illi negarunt. Rursus intendit cutem
Majore nisu; et simili quaesivit modo,
Quis major esset. Illi dixerunt Bovem.
Novissime indignata, dum vult validius
Inflare sese, rupto jacuit corpore.

(25) FAB. XXV.

Canis et Crocodilus.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, et deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Crocodilis ne rapiantur, traditum est.
Igitur, cum currens bibere coepisset canis,
Sic Crocodilus, quamlibet lambe otio,
Accede, pota leniter, et noli dolos,
Inquit, vereri. At ille, facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meae.

(26) FAB. XXVI.

Vulpis et Ciconia.

Nulli nocendum: si quis vero laeserit,
Multandum simili jure fabella admonet,
Vulpes ad coenam dicitur Ciconiam
Prior invitasse, et illi in patenâ liquidam
Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit Ciconia:
Quae vulpem quum revocasset, intrito cibo
Plenam lagonam posuit: huic rostrum inferens
Satiatur ipsa at torquet convivam fame;
Quae quum lagonae frustra collum lamberet,
Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
Sua quisque exempla debet aequo animo pati.

(27) FAB. XXVII.

Canis Thesaurus et Vulturius.

Haec res avaris esse conveniens potest,
Et qui humiles nati dici locupletes student.
Humana effodiens ossa, thesaurum canis
Iuvenit, et violarat quia Manes Deos,
Injecta est illi divitiarum cupiditas,
Poenas ut sanctae Religioni penderet.
Itaque, aurum dum custodit, oblitus cibi,
Fame est consumtus; quem stans Vulturius super
Fertur locutus: O Canis, meritò jaces,

Qui

Qui concupisti subito regales opes,
Trivio conceptus, et educatus stercore.

(28) FAB. XXVIII.

Vulpis et Aquila.

Quamvis sublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet solertiae.
Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit,
Nidoque posuit pullis, escam ut carperent.
Hanc persecuta mater orare incipit,
Ne tantum miserae luctum importaret sibi.
Contemsit illa, tuta quippe ipso loco.
Vulpis ab arâ rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hosti dolorem damno miscens sanguinis,
Aquila ut periclo mortis eriperet suos,
Incolumes natos supplex vulpi tradidit.

(29) FAB. XXIX.

Asinus irridens Aprum.

Plerumque stulti risum dum captant levem,
Gravi destringunt alios contumelia,
Et sibi nocivum concitant periculum.
Asellus apro cum fuisset obvius,
Salve, inquit, frater. Ille indignans repudiat
Officium, et quaerit, cur sic mentiri velit?
Asinus demisso pene: si similem negas

Ti-

Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.
Aper cum vellet facere generosum impetum,
Repressit iram: Et, facilis vindicta est mihi:
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

(30) FAB. XXX.

Ranae metuentes taurorum proelia.

Humiles laborant, ubi potentes dissident.
Rana, in palude pugnam Taurorum intuens,
Heu, quanta nobis instat pernicies! ait.
Interrogata ab aliâ, cur hoc diceret,
De principatu cum decertarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam boves:
Est statio separata, ac diversum genus;
Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede.
Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

(31) FAB. XXXI.

Milvius et Columba.

Qui se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
Columbae saepe cum fugissent Milvium,
Et celeritare pennae vitassent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo:

Quare sollicitum potius aevum ducitis,
Quam regem me creatis icto foedere,
Qui vos ab omni tutas praestem injuriâ?
Illae credentes, tradunt sese Milvio:
Qui, regnum adeptus, coepit vesci singulas,
Et exercere imperium saevis unguibus.
De reliquis tunc una: merito plectimur.

PHAEDRI

FABULARUM

LIBER SECUNDUS.

AUCTOR.

Exemplis continetur Aesopi genus,
Nec aliud quidquam per fabellas quaeritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque sese diligens industria.
Quicumque fuerit ergo narranti jocus,
Dum capiat aurem, et servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni curâ morem servabo senis:
Sed si libuerit aliquid interponere,
Dictorum sensus ut delectet varietas,
Bonas in partes, Lector, accipias velim.
Ita sic rependet illi brevitas gratiam,
Cujus verbosa nescit commendatio.

(32) FAB. I.

Juvencus, Leo et Praedator.

Attende, cur negare cupidis debeas:
Modestis etiam offerre, quod non petierint.
Super Juvencum stabat dejectum Leo.
Praedator intervenit, partem postulans;
Darem, inquit, nisi soleres per te sumere.
Et improbum rejecit. Forte innoxius
Viator est deductus in eumdem locum.
Feroque viso retulit retro pedem.
Cui placidus ille; Non est quod timeas, ait;
Et, quae debetur pars tuae modestiae,
Audacter tolle, tunc divisio tergore,
Silvas petivit, homini ut accessum daret.
Exemplum egregium prorsus et laudabile.
Verum est aviditas dives, et pauper pudor.

(33) FAB. II.

Anus diligens virum aetatis mediae, item Puella.

A feminis utcumque spoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis discimus.
Aetatis mediae quemdam mulier non rudis
Tenebet, annos celans elegantiâ:
Animosque ejusdem pulchra juvenis ceperat.
Ambae videri dum volunt illi pares,

Ca-

Capillos homini legere coepere invicem.
Quum se putaret fingi curâ mulierum,
Calvus repente factus est; nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

(34) FAB. III.

Homo et Canis.

Laceratus quidam morsu vehementis canis,
Tinctum cruore panem misit malefico,
Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Aesopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Quum scierint esse tale culpae praemium.
Successus improborum plures adlicit.

(35) FAB. IV.

Aquila, Feles et Aper.

Aquila in sublimi quercu nidum fecerat:
Feles cavernam nacto in mediâ pepererat:
Sus nemoricultrix foetum ad imam posuerat.
Tum fortuitum Feles contubernium
Fraude et scelesta sic evertit malitia.
Ad nidum scandit volucris: pernicies, ait,
Tibi paratur, forsan et miserae mihi:
Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
Ut nostram in plano facile progeniem opprimat.

Terrore offuso et perturbatis sensibus,
Derepit ad cubile setosae suis;
Magno, inquit, in periclo sunt nati tui.
Nam simul exieris pastum cum tenero grege,
Aquila est parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore postquam complevit locum,
Dolosa tuto condidit sese cavo:
Inde evagata noctu, suspenso pede,
Ubi escâ se replevit et prolem suam,
Pavorem simulans prospicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis desidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inedia sunt consumti cum suis,
Felisque catulis largam praebuerunt dapem.
Quantum homo bilinguis saepe concinnet mali,
Documentum habere stulta credulitas potest.

(36) FAB. V.

Caesar ad Atriensem.

Est ardelionum quaedam Romae natio,
Trepide concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, et aliis odiossisima:
Hanc emendare: si tamen possum, volo
Verâ fabella; pretium est operae attendere.
Caesar Tiberius quum, petens Neapolim,
In Misenensem villam venisset suam,
Quae, monte summo posita Luculli manu,
Prospectat Siculum et prospicit Tuscum mare;

Ex

Ex alticinctis unus atriensibus,
Cui tunica ab humeris linteo Pelusio.
Erat destricta, cirris dependentibus,
Perambulante laeta domino viridia,
Alveolo coepit ligneo conspergere
Humum aestuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur. Inde notis flexibus
Praecurrit alium in xystum, sedans pulverem.
Agnoscit hominem Caesar, remque intelligit.
Id ut putavit esse nescio quid boni,
Heus, inquit Dominus; ille enimvero adsilit,
Donationis alacer certae gaudio.
Tum sic jocata est tanti majestas Ducis:
Non multum egisti, et opera nequidquam perit;
Multo majoris alapae mecum veneunt.

(37) FAB. VI.

Aquila, Cornix, ~~et Testudo~~.

Contra potentes nemo est munitus satis:
Si vero accessit consiliator maleficus,
Vis et nequitia quidquid oppugnant, ruit.
Aquila in sublime sustulit Testudinem:
Quae cum abdidisset cornea corpus domo,
Nec ullo pacto laedi posset condita;
Venit per auras Cornix; et propter volans,
Opimam sane praedam rapuisti unguibus,
Sed, nisi monstraro, quid sit faciendum tibi,
Gravi nequidquam te lassabis pondere.
Promissâ parte, suadet ut scopulum super

Al-

Altis ab astris duram inlidat corticem,
Qua comminuta facile vescatur cibo.
Inducta verbis Aquila monitis paruit,
Simul et magistrae large divisit dapem.
Sic, tuta quae naturae fuerat munere,
Impar duabus occidit tristi nece.

(38) FAB. VII.

Muli et Latrones.

Muli gravati sarcinis ibant duo;
Unus ferebat fiscos cum pecuniâ,
Alter tumentes multo saccos hordeo.
Ille onere dives, celsa cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum:
Comes quieto sequitur et placido gradu.
Subito latrones ex insidiis advolant,
Interque caedem ferro mulum trusitant.
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur casus quum fleret suos,
Equidem, inquit alter, me contemptum guadeo.
Nam nihil amisi, nec sum laesus vulnere,
Hoc argumento tuta est hominum tenuitas.
Magnae periclo sunt opes obnoxiae.

(39) FAB. VIII.

Cervus et Boves.

Cervus nemorosis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret instantem necem,

Caeco timore proximam villam petit,
Et opportuno se bubili condidit.
Hic bos latenti, quidnam voluisti tibi,
Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque tecto spiritum commiseris?
At ille supplex: Vos modo, inquit, parcite,
Occasione rursus erumpam datâ.
Spatium diei noctis excipiunt vices.
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.
Eunt subinde et redeunt omnes rustici,
Nemo animadvertit: transit etiam villicus,
Nec ille quidquam sentit. Tum gaudens ferus
Bobus quietis agere coepit gratias,
Hospitium adverso quod praestiterint tempore.
Respondit unus: salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, si venerit,
Magno in periclo vita vertetur tua.
Haec inter ipse dominus a coenâ redit:
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad praesepe: cur frondis parum est?
Stramenta desunt. Tollere haec aranea
Quantum est laboris! Dum scrutatur singula,
Cervi quoque alta est conspicatus cornua.
Quem convocatâ jubet occidi familiâ,
Praedamque tollit. Haec significat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus suis.

EPILOGUS.

Aesopo ingentem statuam posuere Attici,
Servumque collocarunt aeternâ in basi,
Patere honoris scirent ut cunctis viam,
Nec generi tribui, sed virtuti, gloriam.
Quoniam occuparat alter, ne primus forem,
Ne solus esset, studui, quod superfuit.
Nec haec invidia, verum est aemulatio.
Quod si labori faverit Latium meo,
Plures habebit, quos opponat Graeciae.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conscientiam.
Si nostrum studium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus sentit fabulas,
Omnem querelam submovet felicitas.
Sin autem: ac illis doctus occurret labor,
Sinistra quos in lucem natura extulit,
Nec quidquam possunt, nisi meliores carpere,
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat sui.

PHAEDRI

FABULARUM

LIBER TERTIUS.

Prologus ad Eutychum.

Phaedri libellos legere si desideras,
Vaces, oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verum, inquis, tanti non est ingenium tuum,
Momentum ut horae pereat officii mei.
Non ergo caussa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortasse dices: aliquae venient feriae,
Quae me soluto pectore ad studium vocent.
Legesne, quaeso, potius viles naenias,
Impendas curam quam rei domesticae,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut adsuëtam fortius praestes vicem?
Mutandum tibi propositum est et vitae genus,

Intrare si Musarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi,
Foecunda novies, artium peperit chorum:
Quamvis in ipsâ natus sim pene scholâ,
Curamque habendi penitus corde eraserim;
Et laude invitâ in hanc vitam incubuerim,
Fastidiose tamen in coetum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quaerit omni vigiliâ,
Docto labori dulce praeponens lucrum?
Sed jam, quodcumque fuerit (ut dixit Sinon,
Ad Regem quum Dardaniae perductus foret;)
Librum exarabo tertium Aesopi stylo,
Honori et meritis dedicans illum tuis.
Quem si leges, laetabor; sin autem minus,
Habebunt certe, quo se oblectent posteri.
Nunc, fabularum cur sit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia,
Quia, quae volebat, non audebat dicere,
Adfectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniamque fictis elusit jocis.
Ego porro illius semitam feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem deligens quaedam meam.
Quod si accusator alius Sejano foret,
Si testis alius, judex alius denique,
Dignum faterer esse me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Suspicione si quis errabit suâ,

Et rapiet ad se, quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conscientiam:
Huic excusatum me velim nihilominus.
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere:
Rem me professum dicet forsan quis gravem.
Si Phryx Aesopus potuit, si Anacharsis Scytha
Aeternam famam condere ingenio suo:
Ego, literatae qui sum propior Graeciae,
Cur somno inerti deseram patriae decus?
Threïssa cum gens numeret auctores suos,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,
Qui saxa cantu movit, et domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci morâ.
Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas,
Quoniam mihi solemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum; sincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

(40) FAB. I.

Anus ad Amphoram.

Anus jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc, Falernâ fece, et testa nobili,
Odorem quae jucundum late spargeret.
Hunc postquam totis avida traxit naribus,
O suavis anima, quale in te dicam bonum
Antehac fuisse; tales cum sint reliquiae?
Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.

(41) FAB. II.

Panthera et Pastores.

Solet a despectis par referri gratia.
Panthera imprudens olim in foveam decidit;
Videre agrestes; alii fustes congerunt,
Alii onerant saxis: quidam contra miseriti,
Periturae quippe, quamvis nemo laederet,
Misere panem, ut sustineret spiritum.
Nox insecuta est, abeunt securi domum,
Quasi inventuri mortuam postridie.
At illa, vires ut refecit languidas,
Veloci saltu foveâ sese liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpositis, provolat,
Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
Et, cuncta vastans, saevit irato impetu.
Tum sibi timentes, qui ferae pepercerant,
Damnum haud recusant, tantum pro vitâ rogant.
At illa; Memini, qui me saxo petierint,
Qui panem dederint: vos timere absistite,
Illis revertor hostis, qui me laeserint.

(42) FAB. III.

Aesopus et Rusticus.

Usu peritus hariolo velocior
Vulgo esse fertur: caussa sed non dicitur:

No-

Notescet quae nunc primum fabella meâ.
Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite. Monstro exterritus,
Ad consulendos currit moerens hariolos.
Hic pertinere ad domini respondet caput,
Et avertendum victimâ periculum.
Ille autem adfirmat, conjugem esse adulteram,
Et insitivos significari liberos:
Sed expiari posse majori hostiâ.
Quid multa? variis dissident sententiis,
Hominisque curam curâ majore adgravant.
Aesopus ibi stans, naris emunctae senex,
Natura numquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis ostentum, Rustice,
Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

(43) FAB. IV.

Simii Caput.

Pendere ad lanium quidam vidit simium
Inter reliquas merces atque obsonia:
Quaesivit, quidnam saperet? tum lanius jocans:
Quale, inquit, caput est, talis praestatur sapor.
Ridicule magis hoc dictum, quam vere, aestimo.
Quando et formosos saepe inveni pessimos;
Et turpi facie multos cognovi optimos.

(44) FAB. V.

Aesopus et Petulans.

Successus ad perniciem multos devocat.
Aesopo quidam petulans lapidem impegerat.
Tanto, inquit, melior. Assem deinde illi dedit,
Sic prosecutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere possis, monstrabo tibi.
Venit ecce dives et potens; huic similiter
Impinge lapidem, et dignum accipies praemium.
Persuasus ille, fecit, quod monitus fuit.
Sed spes fefellit impudentem audaciam,
Comprehensus namque poenas persolvit cruce.

(45) FAB. VI.

Musca et Mula.

Musca in temone sedit, et mulam increpans:
Quam tarda es? inquit, non vis citius progredi?
Vide, ne dolone collum conpungam tibi.
Respondit illa: verbis non moveor tuis;
Sed istum timeo, sellâ qui primâ sedens,
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frenis continet spumantibus.
Quapropter aufer frivolam insolentiam:
Namque, ubi stringandum est, et ubi currendum, scio.
Hac derideri fabulâ merito potest,
Qui sine virtute vanas exercet minas.

(46) FAB. VII.

Canis et Lupus.

Quam dulcis sit libertas, breviter proloquar.
Cani perpasto macie confectus lupus
Forte occurrit. Salutantes dein invicem
Ut restiterunt, unde sic, quaeso, nites?
Aut quo cibo fecisti tantum corporis;
Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.
Canis simpliciter: eadem est conditio tibi,
Praestare domino si par officium potes.
Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis et noctu domum.
Ego vero sum paratus; nunc patior nives
Imbresque, in silvis asperam vitam trahens.
Quanto est facilius mihi, sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, adspicit
Lupus a catena collum detritum canis.
Unde hoc, amice? Nihil est. Dic, quaeso, tamen.
Quia videor acer, adligant me interdiu,
Luce ut quiescam, et vigilem, nox quum venerit:
Crepusculo solutus, qua visum est, vagor.
Adfertur ultro panis; de mensa suâ
Dat ossa dominus; frusta jactat familia,
Et quod fastidit quisque pulmentarium.
Sic sine labore venter impletur meus.
Age, si quo abire est animus, est licentia?

Non plane est, inquit. Fruere, quae laudas, canis.
Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

(47) FAB. VIII.

Frater et Soror.

Praecepto monitus, saepe te considera.
Habebat quidam filiam turpissimam,
Itidemque insigni et pulchrâ facie filium.
Hi speculum, in cathedra matris ut positum fuit,
Pueriliter ludentes, forte inspexerant.
Hic se formosum jactat; illa irascitur,
Nec gloriantis sustinet fratris jocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit, laesura invicem,
Magnâque invidiâ criminatur filium,
Vir natus quod rem feminarum tetigerit.
Amplexus utrumque ille, et carpens oscula,
Dulcemque in ambos caritatem partiens:
Quotidie, inquit, speculo vos uti volo:
Tu formam ne corrumpas nequitiae malis,
Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

(48) FAB. IX.

Socrates ad Amicos.

Vulgare amici nomen, sed rara est fides.
Quum parvas aedes sibi fundasset Socrates,

(Cu-

(Cujus non fugio mortem, si famam adsequar,
Et cedo invidiae, dum modo absolvar cinis.)
Et populo sic, nescio quis, ut fieri solet:
Quaeso, tam angustam, talis vir, ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

(49) FAB. X.

Poëta de Credere et non Credere.

Periculosum est credere, et non credere,
Utriusque exemplum breviter exponam rei.
Hippolitus obiit, quia novercae creditum est.
Cassandrae quia non ereditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda est veritas multum, prius
Quam stulta prave judicet sententia.
Sed fabulosâ ne vetustate elevem,
Narrabo tibi, memoriâ quod factum est meâ.
Maritus quidam quum diligeret conjugem,
Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in secretum a liberto suo,
Sperante heredem suffici se proximum.
Qui, dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis castae mulieris,
Adjecit id, quod sentiebat maxime
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domus.
Incensus ille falso uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subsedit, deinde noctu subito januam

Intravit, rectâ cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum jusserat,
Aetatem adultam servans diligentius.
Dum quaerunt lumen, dum concursant familia,
Irae furentis impetum non sustinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit,
Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
Lucernâ adlatâ, simul adspexit filium,
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quae nil somno senserat,
Repraesentavit in se poenam facinoris,
Et ferro incubuit, qoud credulitas strinxerat.
Accusatores postularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad centumviros.
Maligna insontem deprimit suspicio,
Quod bona possideat; stant patroni fortiter
Caussam tuentes innocentis feminae.
A Divo Augusto tunc petiere Judices,
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quod ipsos error implicuisset criminis.
Qui postquam tenebras dispulit calumniae,
Certumque fontem veritatis reperit,
Luat, inquit, poenas caussa libertus mali.
Namque orbam nato simul, et privatam viro,
Miserandam potius, quam damnamdam existimo.
Quod si damnanda perscrutatus crimina
Paterfamilias esset, si mendacium
Subtiliter limasset, a radicibus
Non evertisset scelere funesto domum.

Nil

Nil spernat auris, nec tamen credat statim.
Quandoquidem et ille peccant, quos minime putes.
Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
Hoc admonere simplices etiam potest,
Opinione alterius ne quid ponderent.
Ambitio namque dissidens mortalium
Aut gratiae subscribit, aut odio suo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
Haec exsecutus sum propterea pluribus,
Brevitate nimiâ quoniam quosdam offendimus.

(50) FAB. XI.

Eunuchus ad Improbum.

Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
Qui, super obscoena dicta et petulans jurgium,
Damnum insectatus est amissi corporis.
En, ait, hoc unum est, cur laborem validius,
Integritatis testes quia desunt mihi.
Sed quid fortunae stulte delictum arguis?
Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

(51) FAB. XII.

Pullus ad Margaritam.

In sterquilinio pullus gallinaceus
Dum quaerit escam, margaritam reperit.
Jaces indigno, quanta res, inquit, loco?
Hoc si quis pretii cupidus vidisset tui,

Olim redisses ad splendorem maximum.
Ego qui te inveni, potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quidquam potes.
Hoc illis narro: qui me non intelligunt.

(52) FAB. XIII.

Apes et Fuci, Vespâ judice.

Apes in altâ quercu fecerant favos.
Hos fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est, vespâ judice.
Quae genus utrumque nosset cum pulcherrime,
Legem duabus hanc proposuit partibus;
Non inconveniens corpus, et par est color,
In dubium plane res ut merito venerit,
Sed, ne religio peccet imprudens mea,
Alvos accipite, et ceris opus infundite,
Ut ex sapore mellis et formâ favi,
De quîs nunc agitur, auctor horum adpareat.
Fuci recusant: Apibus conditio placet.
Tunc illa talem sustulit sententiam:
Apertum est, quis non possit, aut quis fecerit.
Quapropter apibus fructum restituo suum.
Hanc praeteriissem fabulam silentio;
Si pactam fuci non recusassent fidem.

(53)

(53) FAB. XIV.

Aesopus ludens.

Puerorum in turbâ quidam ludentem Atticus
Aesopum nucibus quum vidisset, restitit,
Et quasi delirum risit. Quod sensit simul
Derisor potius, quam deridendus senex,
Arcum retensum posuit in mediâ viâ:
Heus, inquit. sapiens, expedi, quid fecerim.
Concurrit populus. Ille se torquet diu,
Nec quaestionis positae caussam intelligit:
Novissime succumbit. Tum victor sophus:
Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris:
At si laxaris, quum voles, erit utilis.
Sic ludus animo debet aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

(54) FAB. XV.

Canis ad Agnum.

Inter capellas agno balanti canis,
Stulte, inquit, erras, non est hic mater tua:
Ovesque segregatas ostendit procul.
Non illam quaero, quae cum libitum est concipit;
Dein portat onus ignotum certis mensibus,
Novissime prolapsam effundit sarcinam;
Verum illam, quae me nutrit admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.

Ta-

Tamen illa est potior, quae te peperit. Non ita est.
Unde illa scivit, niger, an albus nascerer?
Age porro, scisset: quum crearer masculus,
Beneficium magnum sane natali dedit,
Ut exspectarem lanium in horas singulas.
Cujus potestas nulla in gignendo fuit.
Cur hac sit potior, quae jacentis miserita est;
Dulcemque sponte praestat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non necessitas.
His demonstrare voluit auctor versibus,
Obsistere homines legibus, meritis capi.

(55) FAB. XVI.

Cicada et Noctua.

Humanitati qui se non accommodat,
Plerumque poenas oppetit superbiae.
Cicada acerbum noctuae convicium
Faciebat, solitae victum in tenebris quaerere,
Cavoque ramo capere somnum interdiu.
Rogata est, ut taceret. Multo validius
Clamare coepit. Rursus admota prece,
Accensa magis est. Noctua, ut vidit sibi
Nullum esse auxilium, et verba contemni sua,
Hac est adgressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare citharâ quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit; si non fastidis, veni;

Una

Una bibamus. Illa, quae ardebat siti,
Simul cognovit vocem laudari suam,
Cupide advolavit. Noctua, egressa è cavo,
Trepidantem consectata est, et leto dedit.
Sic, viva quod negarat, tribuit mortua.

(56) FAB. XVII.

Arbores in Deorum tutelâ.

Olim, quas vellent esse in tutelâ suâ,
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et myrtus Veneri placuit, Phoebo laurea,
Pinus Cybelae, populus celsa Herculi.
Minerva admirans, quare steriles sumerent,
Interrogavit. Caussam dixit Jupiter;
Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercule narrabit, quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorum genitor, atque hominum sator.
O nata, merito sapiens dicêre omnibus:
Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria:
Nihil agere, quod non prosit, fabella admonet.

(57) FAB. XVIII.

Pavo ad Junonem.

Pavo ad Junonem venit, indigne ferens,
Cantus luscinii quod sibi non tribuerit:
Illum esse cunctis auribus admirabilem,

Se derideri, simul ac vocem miserit.
Tunc consolandi gratiâ dixit Dea:
Sed formâ vincis, vincis magnitudine;
Nitor smaragdi collo praefulget tuo,
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mî, inquit, mutam speciem, si vincor sono?
Fatorum arbitrio partes sunt vobis datae:
Tibi forma, vires aquilae, luscinio melos,
Augurium corvo, laeva cornici omina,
Omnes quae propriis sunt contentae vocibus.
Noli adfectare, quod tibi non est datum,[1]
Delusa ne spes ad querelam recidat.

(58) FAB. XIX.

Aesopus ad Garrulum.

Aesopus domino solus cum esset familia,
Parare coenam jussus est maturius.
Ignem ergó quaerens, aliquot lustravit domos;
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.
Tum circumeunti fuerat qnod iter longius,
Effecit brevius: namque rectâ per forum
Coepit redire. Et quidam e turbâ garrulus,
Aesope, medio sole, quid cum lumine?
Hominem; inquit, quaero, et abiit festinans domum.
Hoc si molestus ille ad animum retulit,
Sensit profecto, se hominem non visum seni,
Intempestive quî occupato adluserit.

(59) FAB. XX.

Asinus et Galli.

Qui natus est infelix, non vitam modo
Tristem decurrit, verum post obitum quoque
Persequitur illum dura fati miseria.
Galli Cybebes circum quaestus ducere
Asinum solebant, bajulantem sarcinas.
Is quum labore et plagis esset mortuus,
Detractâ pelle, sibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio suo
Quidnam fecissent? hoc locuti sunt modo:
Putabat se post mortem securum fore:
Ecce aliae plagae congeruntur mortuo.

PHAEDRI

FABULARUM

LIBER QUARTUS.

(60) FAB. I.

De Mustela et Muribus.

Joculare tibi videtur: et sane levi,
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus;
Sed diligenter intuere has naenias:
Quantam sub illis utilitatem reperies?
Non semper ea sunt, quae videntur; decipit
Frons prima multos, rara mens intelligit,
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus sine mercede existimer,
Fabellam adjiciam de mustelâ et muribus.
Mustela, quum, annis et senectâ debilis,
Mures veloces non valeret adsequi,
Involvit se farinâ, et obscuro loco
Abjecit negligenter. Mus, escam putans,

Ad

Adsiluit, et compressus occubuit neci.
Alter similiter, deinde periit tertius;
Aliquot secutis, venit et retorridus,
Qui saepe laqueos et muscipula effugerat,
Proculque insidias cernens hostis callidi,
Sic valeas, inquit, ut farina es, quae jaces.

(61) FAB. II.

Vulpes et Uva.

Fame coacta vulpis altâ in vineâ
Uvam adpetebat, summis saliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
Nondum matura est, nolo acerbam sumere.
Qui, facere quae non possunt, verbis elevant,
Adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

(62) FAB. III.

Equus et Aper.

Equus sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum sese aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis est. Sonipes, iratus fero,
Auxilium petiit hominis; quem dorso levans,
Rediit ad hostem. Jactis hunc telis eques
Postquam interfecit, sic locutus traditur:
Laetor, tulisse auxilium me precibus tuis;
Nam praedam cepi, et didici, quam sis utilis.
Atque ita coëgit frenos invitum pati.

Tum moestus ille: Parvae vindictam rei
Dum quaero demens, servitutem repperi.
Haec iracundos admonebit fabula,
Impune potius laedi, quam dedi alteri.

(63) FAB. IV.

Poëta.

Plus esse in uno saepe, quam in turbâ, boni,
Narratione posteris tradam brevi.
Quidam decedens tres reliquit filias;
Unam formosam, et oculis venantem viros;
At alteram linificam, frugi, et rusticam;
Devotam vino tertiam, et turpissimam.
Harum autem matrem fecit heredem senex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Aequaliter distribuat, sed tali modo:
Ne data possideant aut fruantur: tum, simul
Habere res desierint, quas acceperint,
Centena matri conferant sestertia.
Athenas rumor implet. Mater sedula
Juris peritos consulit, nemo expedit;
Quo pacto non possideant; quod fuerat datum,
Fructumve capiant; deinde, quae tulerint nihil,
Quânam rationes, conferant pecuniam.
Postquam consumpta est temporis longi mora,
Nec testamenti potuit sensus colligi,
Fidem advocavit, jure neglecto, parens.
Seponit moechae vestem, mundum muliebrem,

La-

Lavationem argenteam, eunuchos, glabros.
Lanificae agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, et instrumentum rusticum.
Potrici plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, et delicatos hortulos.
Sic destinata dare cum vellet singulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat,
Aesopus mediâ subito in turbâ constitit:
O si maneret condito sensus patri,
Quam graviter ferret, quod voluntatem suam
Interpretari non potuissent Attici?
Rogatus deinde, solvit errorem omnium.
Domum et ornamenta, cum venustis hortulis,
Et vina vetera date lanificae.
Vestem, uniones, pedisequos, et cetera
Illi adsignate, vitam quae luxu trahit.
Agros, vites, et pecora cum pastoribus
Donate moechae. Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum suis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret.
Agros abjiciet moecha, ut ornatum paret;
At illa gaudens pecore, et lanae dedita,
Quâcumque summa tradet luxuriae domum.
Sic nulla possidebit, quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint singulae.
Ita, quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis reperit solertia.

(64) FAB. V.

Pugna Murium et Mustelarum.

Quum victi mures mustelarum exercitu
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, et artos circum trepidarent cavos;
Aegre recepti, tamen evaserunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conspicuum in proelio
Haberent signum, quod sequerentur, milites,
Haesere in portis, suntque capti ab hostibus,
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi mersit tartareo specu.
Quemcumque populum tristis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum,
Minuta plebes facili praesidio latet.

FAB. VI.

Poëta.

Tu, qui, nasute, scripta destringis mea,
Et hoc jocorum legere fastidis genus,
Parvâ libellum sustine patientiâ,
Severitatem frontis dum placo tuae,
Et in cothurnis prodit Aesopus novis.
Utinam nec umquam Pelii nemoris jugo
Finus bipenni considisset Thessala;
Nec ad professae mortis audacem viam
Fabricasset Argus opere Palladio ratem,

In-

Inhospitalis prima quae Ponti sinus
Patefecit, in perniciem Grajum et Babarûm.
Namque et superbi luget Aeëtae domus,
Et regna Peliae scelere Medeaë jacent:
Quae, saevum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam;
Hic caede patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque insulsum est, ais,
Falsoque dictum; longe quia vetustior
Aegea Minos classe perdomuit freta,
Justoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellae te juvant, nec fabulae?
Noli molestus esse omnino literis,
Majorem exhibeant ne tibi molestiam.
Hoc illis dictum est, si qui stulti nauseant,
Et, ut putentur sapere, coelum vituperant.

(65) FAB. VII.

Vipera et Lima.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento se describi sentiat.
In officinam fabri venit vipera,
Haec quum tentaret, si qua res esset cibi,
Limam momordit. Illa contra contumax,
Quid me inquit stulta, dente captas laedere,
Omne adsuëvi ferrum quae corrodere?

(66) FAB. VIII.

Vulpis et Hircus.

Homo, simul ac venit in magnum periculum,
Effugium reperire alterius quaerit malo.
Quum decidisset vulpis in puteum inscia,
Et altiore clauderetur margine;
Devenit hircus sitiens in eundem locum,
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus? Ille fraudem moliens;
Descende, amice, tanta bonitas est aquae,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se barbatus. Tum vulpecula
Evasit puteo, nixa celsis cornibus,
Hircumque clauso liquit haerentem vado.

(67) FAB. IX.

De Vitiis Hominum.

Peras imposuit Jupiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.
Hac re videre nostra mala non possumus;
Alii simul delinquunt, censores sumus.

(68) FAB. X.

Fur Aram compilans.

Lucernam fur accendit ex arâ Jovis,
Ipsumque compilavit ad lumen suum.

Onus-

Onustus qui sacrilegio quum discederet,
Repente vocem sancta misit religio:
Malorum quamvis ista fuerint munera,
Mihique invisa, ut non offendar subripi,
Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
Olim quum adscriptus venerit poenae dies.
Sed ne ignis noster facinori praeluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto esse tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flammâ Deûm,
Nec de lucernâ fas est accendi sacrum.
Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius, quam qui repperit.
Significat primo, saepe, quos ipse alueris,
Tibi inveniri maxime contrarios.
Secundo ostendit, scelera non irâ Deûm,
Fatorum dicto sed puniri tempore.
Novisime interdicit, ne cum malefico
Usum bonus consociet ullius rei.

(69) FAB. XI.

Malas esse divitias.

Opes invisae merito sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Coelo receptus propter virtutem Hercules,
Quum gratulantes persalutasset Deos;
Veniente Pluto, qui fortunae est filius,
Avertit oculos. Caussam quaesivit pater.

Odi, inquit, illum, quia malis amicus est,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

(70) FAB. XII.

Leo regnans.

Utilius homini nihil est, quam recte loqui.
Probanda cunctis est quidem sententia,
Sed ad perniciem solet agi sinceritas.
Quum se ferarum Regem fecisset leo,
Et aequitatis vellet famam consequi,
A pristinâ deflexit consuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorruptâ jura reddebat fide:
Postquam labare coepit poenitentiâ.

Nos ex aliis fabulatoribus ita reliqua hujus fabulae restituimus.

Post quae ut labare coëpit poenitentiâ.
Naturam cum mutare non posset suam,
Deducit aliquas in secretum, ut falleret,
Et an foeteret os sibi cum quaereret,
Quae dixerant putere, et quae negaverant,
Laniabat omnes, et satur fit carnibus.
Cum multis faceret hoc, et Simium vocat
Ad se, rogatque, an os haberet putidum?
Hic cinnamomo olere dixit suavius,
Et ture, fragrant quo deorum altaria.
Erubuit laudes, nec nocere sustinet
Rex, sed, pudore salvo ut laederet, dolos
Quaesivit, et languorem simulans advocat

Me-

Medicos, tentatis qui venarum pulsibus
Negant se morbum posse deprehendere.
Sed suadent natum ex insueto fastidium
Cibo jam suaviore tolleret dape.
Hic ille; nullam sic carnem desidero
Ac Simii, non ante gustatem mihi;
Datam sed fallere prohibet pudor fidem.
Quodcunque medici facere, Rex, libet tibi,
Licet, respondent, ceteris ut regibus:
Et pro dolore fas est nos mori tuo,
Non vitâ tantum. Adducitur mox Simius;
Qui quanta poena, didicit, ad regem loqui,
Et quam tacere sit tormentum maximum.

FAB. XIII.

* * * * *

Adfictione veretri linguam mulieris,
Adfinitatem traxit inde obscoenitas.

(71) FAB. XIV.

Prometheus.

Rogavit alter, tribadas, et molles mares,
Quae ratio procreasset? exposuit senex:
Idem Promotheus, auctor vulgi fictilis;
Qui, simul offendit ad fortunam, frangitur;
Naturae partes, veste quas celat pudor,
Quum separatim toto finxisset die,
Aptare mox ut posset corporibus suis,
Ad coenam est invitatus subito a Libero.
Ubi irrigatus multo venas nectare,

Sero domum est reversus titubanti pede;
Tum semisomno corde, et errore ebrio,
Adplicuit virginale generi masculo,
Et masculina membra adplicuit feminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

(72) FAB. XV.

Capellae et Hirci.

Barbam capellae quum impetrassent ab Jove,
Hirci moerentes indignari coeperant,
Quod dignitatem feminae aequassent suam:
Sinite, inquit, illas gloriâ vanâ frui,
Et usurpate vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestrae fortitudinis.
Hoc argumentum monet, ut sustinéas tibi
Habitu esse similes, qui sunt virtute impares.

(73) FAB. XVI.

Gubernator et Nautae.

Quum de fortunis quidam quereretur suis;
Aesopus finxit consolandi gratia.
Vexatâ saevis navi tempestatibus,
Inter vectorum lacrimas, et mortis metum,
Faciem ad serenam subito mutatur dies.
Ferri secundis tuta coepit flatibus,
Nimiâque nautus hilaritate extollere.
Factus periclo tum gubernator sophus;

Par-

Parce gaudere oportet, et sensim queri,
Totam quia vitam miscet dolor et gaudium.

(74) FAB. XVII.

Canum Legati ad Jovem.

Canes legatos olim misere ad Jovem,
Melioris vitae tempus oratum suae,
Ut sese abriperet hominum contumeliis,
Furfuribus sibi conspersum quod panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti sunt legati non celeri pede,
Dum naribus scrutantur escam in stercore.
Citati non respondent. Vix tandem invenit
Eos Mercurius, et turbatos attrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulsi vero fustibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
Mirati, sibi legatos non revertier,
Turpe aestimantes aliquid commissum a suis;
Post aliquod tempus alios adscribi jubent.
Rumor legatos superioris prodidit.
Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
Odore canibus anum, sed multo, replent,
Mandata dant, legati mittuntur statim,
Adeunt. Rogantes aditum, continuo impetrant.
Consedit genitor tum Deorum maximus,
Quassatque fulmen; tremere coepere omnia.

Ca-

Canes confusi, subito quod fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes, vindicandam injuriam.
Sic est locutus ante poenam Jupiter:
Non est legatos regis non dimittere,
Nec est difficile, poenas culpae imponere.
Sed hoc feretis pro judicio praemium:
Non veto dimitti, verum cruciari fame:
Ne ventrem continere non possint suum.
Illi autem, qui miserunt vos tam futiles,
Numquam carebunt hominis contumeliâ.
Ita nunc legatos exspectant et posteri;
Novumque venire qui videt, culum olfacit.

(75) FAB. XVIII.

Homo et Colubra.

Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.
Gelu rigentem quidam colubram sustulit,
Sinuque fovit, contra se ipse misericors.
Namque, ut refecta est, necuit hominem protinus
Hanc alia quum rogaret caussam facinoris;
Respondit: Ne quis discat prodesse improbis.

(76) FAB. XIX.

Vulpis et Draco.

Vulpis cubili fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,

Per-

Pervenit ad draconis speluncam ultimam,
Custodiebat qui thesauros abditos.
Hunc simul adspexit: Oro, ut imprudentiae
Des primum veniam: deinde, si pulchre vides,
Quam non conveniens aurum sit vitae meae,
Respondeas clementer, quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est praemium,
Ut careas somno, et aevum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille: verum hoc a summo mihi
Jove attributum est. Ergo nec sumis tibi,
Nec ulli donas quidquam? Sic fatis placet.
Nolo irascaris, libere si dixero:
Diis est iratis natus, qui est similis tibi.

(Fab. 77.)

Abiturus illuc, quo priores abierunt,
Quid mente caecâ miserum torques spiritum?
Tibi dico, avare, gaudium heredis tui,
Qui ture superos, ipsum te fraudas cibo,
Qui tristis audis musicum citharae sonum,
Quem tibiarum macerat jocunditas,
Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui, dum quadrantes adgeras patrimonio,
Coelum fatigas sordido perjurio,
Qui circumcidis omnem impensam funeris,
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

FAB. XX.

Phaedrus.

Quid judicare cogitet livor modo,
Licet dissimulet, pulchre tamen intelligo.

Qaidquid putabit esse dignum memoriae,
Aesopi dicet; si quid minus adriserit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli jam nunc responso meo:
Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
Invenit ille, nostra perfecit manus.
Sed exsequamur coeptum propositi ordinem.

(78) FAB. XXI.

Naufragium Simonidis.

Homo doctus in se semper divitias habet.
Simonides, qui scripsit egregium melos,
Quo paupertatem sustineret facilius,
Circuire coepit urbes Asiae nobiles,
Mercede accepta laudem victorum canens.
Hoc genere quaestus postquam locuples factus est,
Venire in patriam voluit cursu pelagio.
(Erat autem natus, ut ajunt, in Ceâ insulâ)
Adscendit navem, quam tempestas horrida,
Simul et vetustas, medio dissolvit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
Subsidium vitae: quidam curiosior,
Simonide, tu ex opibus nil sumis tuis?
Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci enatant
Quia plures onere degravati perierunt.
Praedones adsunt, rapiunt, quod quisque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomene prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi;
Hic literarum quidam studio deditus,

Si-

Simonidis qui saepe versus legerat,
Eratque absentis admirator maximus,
Sermone ab ipso cognitum cupidissime
Ad se recepit; veste, nummis, familiâ
Hominem exornavit. Ceteri tabulam suam
Portant, rogantes victum. Quos casu obvius
Simonides ut vidit: dixi, inquit, mea
Mecum esse cuncta? vos quod rapuistis, perit.

(79) FAB. XXII.

Mons parturiens.

Mons paturibat, gemitus immanes ciens;
Eratque in terris maxima exspectatio.
At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,
Qui, magna qûum minaris, extricas nihil.

(80) FAB. XXIII.

Formica et Musca.

Formica et musca contendebant acriter,
Quae pluris esset. Musca sic coepit prior,
Conferre nostris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta praegusto Deûm,
Moror inter aras, templa, perlustro omnia.
In capite Regis sedeo, quum visum est mihi.
Et matronarum casta delibo oscula,
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum simile tibi contingit, rustica?
Est gloriosus sane convictus Deûm,

Sed illi, qui invitatur, non qui invisus est.
Reges commemoras, et matronarum oscula;
Ego, granum in hiemem quum studiose congero,
Te circa murum video pasci stercore.
Aras frequentas, nempe abigeris, quo venis.
Nihil laboras; ideo, quum opus est, nil habes.
Superba jactas, tegere quod debet pudor.
Aestate me lacessis; quum bruma est, siles.
Mori contractam quum te cogunt frigora,
Me copiosa recipit incolumem domus.
Satis profecto retudi superbiam.
Fabella talis hominum discernit notas.
Eorum, qui se falsis ornant laudibus,
Et eorum virtus exhibet solidum decus.

(81) FAB. XXIV.

Simonides à Diis servatus.

Quantum valerent inter homines literae,
Dixi superius: quantus nunc illis honos
A superis sit tributus, tradam memoriae.
Simonides idem ille, de quo retuli,
Victoris laudem cuidam pyctae ut scriberet,
Certo condixit pretio: secretum petit.
Exigua cum frenaret materia impetum,
Usus poëtae, ut moris est, licentiâ,
Atque interposuit gemina Ledae sidera,
Auctoritatem similis referens gloriae.
Opus adprobavit: sed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquum posceret,

Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudis duae.
Verum, ut ne irate dimissum te sentiam,
Ad coenam mihi promitte, cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis, et dolens injuriâ,
Ne male dimissus gratiam corrumperet,
Promisit. Rediit horâ dictâ, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium;
Magno adparatu laeta resonabat domus;
Repente duo quum juvenes, sparsi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam supra formam, cuidam servulo
Mandant, ut ad se provocet Simonidem,
Illius interesse ne faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem,
Unum promôrat vix pedem triclinio,
Ruina camarae subito oppressit ceteros,
Nec ulli juvenes sunt reperti ad januam.
Ut est vulgatus ordo narratae rei,
Omnes scierunt Numinum praesentiam
Vati dedisse vitam mercedis loco.

FAB. XXV.

Poëta.

Supersunt mihi quae scribam, sed parco sciens;
Primum esse ne tibi videar molestior,
Distringit quem multarum rerum varietas;
Dein si quis eadem forte conari velit,
Habere ut possit aliquid operis residui.

Quam-

Quamvis materiae tanta abundet copia,
Labori faber ut desit: non fabro labor.
Brevitati nostrae praemium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus: exhibe vocis fidem,
Nam vita morti propior est quotidie.
Et hoc minus perveniet ad me muneris,
Quo plus consumet temporis dilatio;
Si cito rem perages, usns fiet longior.
Fruar diutius, si celerius coepero.
Languentis aevi dum sunt aliquae reliquiae,
Auxilio locus est: olim senio debilem
Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam desierit esse beneficium utile,
Et mors vicina flagitabit debitum.
Stultum admovere tibi preces existimo,
Proclivis ultro quum sit misericordia.
Saepe impetravit veniam confessus reus,
Quanto innocenti justius debet dari?
Tuae prius sunt partes, aliorum dein;
Similique gyro venient aliorum vices.
Decerne, quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus, quem proposuit, terminum,
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sincerae conscius,
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint, requires, adparebunt tempore.
Ego, quondam legi quam puer sententiam,
Palam mutire plebejo piaculum est:
Dum sanitas constabit, pulcre meminero.

PHAE-

PHAEDRI

FABULARUM

LIBER QUINTUS.

POETA.

Quum destinassem operis habere terminum
In hoc, ut aliis esset materiae satis,
Consilium tacito corde damnavi *meum.*
Nam si quis talis etiam est tituli *artifex*,
Quo pacto divinabit, quidnam omiserim,
Ut illud ipsum cupiat famae tradere:
Sua cuique quum sit animi cogitatio,
Colorque proprius? Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio, caussam scribendi dedit.
Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Aesopeas, non Aesopi nomino;
Quasi paucas ostenderit, ego plures dissero,
Usus vetusto genere, sed rebus novis,
Quarum libellum dum vacive perleges,
Hunc obtrectare si volet malignitas,

Imi-

Imitari dum non possit, obtrectet licet
Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui,
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longâ judicatis memoriâ.
In literarum plausum ire desidero.

IDEM POETA.

Aesopi nomen sicubi interposuero,
Cui reddidi jam pridem, quidquid debui,
Auctoritatis esse scito gratiâ:
Ut quidam artifices nostro faciunt seculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo,
Si marmori adscripserunt Praxitelem suo,
Trito Myronem argento. Fabulae exaudiant
Adeo fugatae. Plus vetustis nam favet
Invidia mordax, quam bonis praesentibus.
Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

(82) FAB. I.

Demetrius et Menander.

Demetrius, qui dictus est Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos est vulgi, passim et certatim ruunt:
Feliciter subclamant. Ipsi principes
Illam osculantur, qua sunt oppressi, manum,
Tacite gementes tristem fortunae vicem.
Quin etian resides et sequentes otium,
Ne defuisse noceat; repunt ultimi:

In quis Menander, nobilis comoediis,
Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri;
Unguento delibutus, vestitu adfluens,
Veniebat gressu delicato et languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Quinam cinaedus ille in conspectu meo
Audet venire? Responderunt proximi:
Hic est menander scriptor. Mutatus statim

* * * * *

(83) FAB. II.

(*) *Viatores et Latro.*

* * * * *

Et vindicavit sese forti dextera.
Latrone occiso, timidus adcurrit comes,

Strin-

(*) Forte ita suppleri posset fabula,
Iter per silvas forte facerent cum duo,
Quid? si latrones, inquit unus, advolent,
Et nos infesto imbelles ferro invaderent?
Ne timeas, inquit alter, hac ego manu,
Latrones toties quâ feroces perdidi,
Iter securum solus praestarem tibi,
Et tu virtutis stares spectator meae.
Dum pergunt, subitus ex insidiis exsilit
Stricto mucrone latro. Qui jactaverat
Verbis virtutem, socium deserens fugit,
Et pugnae eventum spectans restitit procul.
Alter ruentis in se sustinet impetum,
Et vindicavit etc.

Stringitque gladium, dein, rejectâ penulâ;
Cedo, inquit illum, jam curabo sentiat,
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat:
Vellem istis verbis saltem adjuvisses modo,
Constantior fuissem, vera existimans:
Nunc conde ferrum, et linguam pariter futilem,
Ut possis alios ignorantes fallere.
Ego, qui sum expertus, quantis fugias viribus,
Scio, quod virtuti non sit credendum tuae.
Illi adsignari debet haec narratio,
Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax.

(84) FAB. III.

Calvus et Musca.

Calvi momordit musca nudatum caput,
Quam opprimere captans, alapam sibi duxit gravem:
Tunc illa irridens: punctum volucris parvulae
Voluisti morte ulcisci: quid facies tibi,
Injuriae qui addideris contumeliam?
Respondit; mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem laedendi scio.
Sed te, contemti generis animal improbum,
Quae delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare vel majore incommodo.
Hoc argumentum veniam mage dari docet,
Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens.
Illum esse quâvis poenâ dignum judico.

(85) FAB. IV.

Homo et Asinus.

Quidam immolasset verrem quum sancto Herculi,
Cui pro salute votum debebat suâ,
Asello jussit reliquias poni hordei.
Quas adspernatus ille, sic locutus est:
Tuum libenter prorsus adpeterem cibum,
Nisi, qui nutritus illo est, jugulatus foret.
Hujus respectu fabulae deterritus,
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dicis, qui rapuere divitias, habent.
Numeremus, agedum, qui deprensi perierint:
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

(86) FAB. V.

Scurra et Rusticus.

Pravo favore labi mortales solent,
Et, pro judicio dum stant erroris sui,
Ad poenitendum rebus manifestis agi.
Facturus ludos quidam dives nobiles,
Proposito cunctos invitavit praemio,
Quam quisque posset, ut novitatem ostenderet.
Venere artifices laudis ad certamina.
Quos inter scurra, notus urbano sale,
Habere dixit se genus spectaculi,

Quod in theatro numquam prolatum foret.
Dispersus rumor civitatem concitat;
Paullo ante vacua turbam deficiunt loca;
In scenâ vero postquam solus constitit,
Sine adparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipsa fecit exspectatio.
Ille in sinum repente demisit caput,
Et sic porcelli vocem est imitatus suâ,
Verum ut subesse pallio contenderent,
Et excuti juberent. Quo facto, simul
Nihil est repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plausu prosequuntur maximo.
Hoc vidit fieri rusticus. Non mehercule
Me vincet, inquit: et statim professus est,
Idem facturum melius se postridie.
Fit turba major: Jam favor mentes tenet,
Et derisuri, non spectaturi, sedent.
Uterque prodit: Scurra degrunnit prior,
Movetque plausus, et clamores suscitat.
Tunc simulans sese vestimentis rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet,
Sed, in priore quia nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturae exprimit.
Adclamat populus, Scurram multo similius
Imitatum, et cogit rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum e sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En, hic declarat, quales sitis judices.

Pos-

Poëta.

Adhuc supersunt multa, quae possim loqui,
Et copiosa abundat rerum varietas;
Sed temperatae suaves sunt argutiae:
Immodicae offendunt. Quare, vir sanctissime,
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certe brevitatem adproba,
Quae commendari tanto debet justius,
Quanto Poëtae sunt molesti validius.

(87) FAB. VI.

Duo Calvi.

Invenit calvus forte in trivio pectinem,
Accessit alter, aeque defectus pilis;
Eia, inquit, in commune, quodcumque est lucri.
Ostendit ille praedam, et adjecit simul:
Superûm voluntas favit; sed, fato invido,
Carbonem, ut ajunt, pro thesauro invenimus.
Quem spes delusit, huic querela convenit.

(88) FAB. VII.

Princeps Tibicen.

Ubi vanus animus, aurâ captus frivola,
Adripuit insolentem sibi fiduciam,

Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
Princeps tibicen notior paullo fuit,
Operam Bathyllo solitus in scena dare.
Is forte ludis (non satis memini quibus)
Dum pegma rapitur, concidit casu gravi
Nec opinans, et sinistram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluisset perdere.
Inter manus sublatus, et multum gemens,
Domum refertur. Aliquot menses transeunt,
Ad sanitatem dum venit curatio.
Ut spectatorum mos est, et lepidum genus,
Desiderari coepit, cujus flatibus
Solebat excitari saltantis vigor:
Erat facturus ludos quidam nobiles;
Et incipiebat Princeps ingredier. Eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.
Qui simul advenit, rumor de tibicine
Fremit in theatro: quidam adfirmant mortuum,
Quidam in conspectum proditurum sine morâ.
Aulaeo misso, devolutis tonitrubus,
Dii sunt locuti more translatitio.
Chorus reducto tunc, et notum canticum
Imposuit, cujus haec fuit sententia:
Laetare incolumis, Roma, salvo Principe.
In plausus consurrectum est. Jactant basia.
Tibicen gratulari fautores putat;
Equester ordo stultum errorem intelligit,
Magnoque risu canticum repeti jubet.
Iteratur illud. Homo meus se in pulpito

To-

Totum prosternit: plaudit inludens eques:
Rogare populus hunc coronam existimat.
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure niveâ fasciâ,
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinae domus,
Ab universis capite est protrusus foras.

(89) FAB. VIII.

Occasio depicta.

Cursi volucri pendens in novaculâ,
Calvus, comosâ fronte, nudo corpore,
Quem si occuparis, teneas: elapsum semel
Non ipsi possit Jupiter reprehendere;
Occasionem rerum significat brevem.
Effectus impediret ne segnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem temporis.

(90) FAB. IX.

Taurus et Vitulus.

Angusto in aditu taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare posset ad praesepia,
Monstrabat vitulus, quo se pacto plecteret.
Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.
Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

(91) FAB. X.

Venator et Canis.

Adversus omnes fortis veloces feras
Canis quum domino semper fecisset satis,
Languere coepit annis ingravantibus,
Aliquando objectus hispidi pugnae suis
Adripuit aurem: sed cariosis dentibus
Praedam dimisit. Hic tum venator dolens
Canem objurgabat. Cui latrans contra senex:
Non te destituit animus, sed vires meae.
Quod fuimus laudas, jam damnas, quod non sumus.
Hoc cur, Philete, scripserim; pulcre vides.

FABULARUM
AESOPIARUM,
APPENDIX.

FABULARUM

APPENDIX.

FAB. I.

Milvus aegrotans.

Multos cum menses aegrotasset Milvus,
Nec jam videret esse vitae spem suae;
Matrem rogabat, sancta circumiret loca,
Et pro salute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili; sed, opem ne non impetrem,
Vehementer vereor; sed qui, delubra omnia
Vastando, cuncta polluisti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

FAB. II.

Lepores vitae pertaesi.

Qui sustinere non potest suum malum,
Alios inspiciat, et discat tolerantiam.

Aliquando in silvis strepitu magno conciti
Lepores clamant, se propter adsiduos metus
Finire velle vitam. Sic quemdam ad lacum
Venerunt, miseri quo se praecipites darent.
Adventu quorum postquam ranae territae
Virides in algas misere fugientes ruunt:
Heu, inquit unus, sunt et alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam, ut ceteri.

FAB. III.

Vulpis et Jupiter.

Naturam turpem nulla fortuna obtegit.
Humanam in speciem cum vertisset Jupiter
Vulpem, regali pellex ut sedit throno,
Scarabaeum vidit prorepentem ex angulo,
Notamque ad praedam celeri prosiluit gradu.
Superi risere, magnus erubuit pater,
Repudiatam turpemque pellicem expulit;
His prosequutus: Vive, quo digna es, modo,
Quae nostris uti meritis digne non potes.

FAB. IV.

Leo et Mus.

Ne quis minores laedat fabula haec monet.
Leone in silva dormiente, rustici
Luxuriantes mures, et unus ex iis,
Super cubantem casu quodam transiit;

Ex-

Expergefactus miserum leo celeri impetu
Adripuit; ille veniam sibi dari rogat,
Crimen supplex fatetur, peccatum imprudentiae.
Hoc Rex ulcisci gloriosum non putans,
Ignovit et dimisit. Post paucos dies
Leo, dum vagatur noctu, in foveam decidit.
Captum ut se agnovit laqueis, voce maximâ
Rugire coepit: cujus immanem ad sonum
Mus subito accurrens: non est, qnod timeas, ait,
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum et ligamina
Lustrare coepit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Six captum mus leonem silvis reddidit.

FAB. V.

Homo et Arbores.

Pereunt, suis auxilium qui dant hostibus.
Factâ bipenni quidam ab arboribus petit,
Manubrium ut darent e ligno, quod foret
Firmum: jusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit munus, aptans et manubrium,
Coepit securi magna excidere robora.
Dumque eligebat, quae vellet, sic Fraxino
Dixisse fertur Quercus: merito caedimur.

FAB. VI.

Mus et Rana.

Mus, quo transire posset flumen facilius,
Auxilium ranae petit. Haec muris adligat
Lino priorem crus ad posterius pedem.
Amnem natantes vix medium devenerant,
Cum rana, subito fundum fluminis petens,
Se mergit, muri ut vitam eriperet perfide.
Qui dum, ne mergeretur, tendit validius;
Praedam conspexit Miluus propter volans,
Muremque fluctuantem rapuit unguibus,
Simulque ranam colligatam sustulit.
Sic saepe intereunt, aliis meditantes necem.

FAB. VII.

Galli duo et Accipiter.

Gallus cum Gallo saepe pugnam conferens,
Accipitrem victus judicem litis petit.
Hic, ambo si venirent, mente concipit
Spem devorandi, qui exhiberet se prior.
Mox cum venisse, caussam ut orarent suam,
Vidit, prehendit illum, qui primus forum
Deduxit ad suum litem. Ille clamitat,
Ne plectar ego, sed ille qui fugam petit.
Cui ales, hodie ne te credas unguibus
Posse eripi meis; quos alteri dolos
Tendebas, aequum te nunc est ipsum pati.

Qui

Qui saepe tractat aliorum secum necem,
Ignorat, triste quid sibi fatum paret.

FAB. VIII.

Cochlea et Simius.

Amore tacta speculi inventi cochlea,
Fulgentis orbem scandens, coepit lingere
Nil illi melius contulisse se putans,
Quam si splendorem commacularet sordibus.
Ut inquinatum vidit speculum Simius,
Qui se calcari talibus permiserit,
Meretur, inquit, tale dedecus pati.
Haec illis est fabella scripta feminis,
Ineptis quaè se jungunt et stultis viris.

FAB. IX.

Mus urbanus et rusticus.

Hospitio quondam mus urbanus rustici
Exceptus, vili glande coenat in cavo.
Iuduxit precibus post, ut urbem rusticus
Cellamque intraret plenam rebus optimis.
In quâ dum variis perfruuntur reliquiis,
Impulso venit ostio Cellarius.
Quo mures diffugiunt strepitu perterriti,
Et notis facile urbanus se condit cavis;
At miser ignotâ trepidans rusticus domo,
Timensque mortem, per parietes cursitat.

Ut, quae volebat, sustulit Cellarius,
Clausitque limen, iterum urbanus rusticum
Hortatur; ille perturbatis sensibus
Vix, inquit, possum capere prae metu cibum.
Putasne, veniet ille; Quid tantum times,
Urbanus inquit? age, fruamur ferculis,
Quae frustra rure quaeras. Contra rusticus:
Tu, qui timere nescis, fruere his omnibus;
At me securum pascat glans et liberum.
In paupertate tutum praestat vivere,
Quam divitiarum carpi solicitudine.

FAB. X.

Asinus Domino blandiens.

Blandiri domino Asellus ut vidit suo
Canem, et de mensâ saturari quotidie,
Et frusta largiter jactari a familiâ;
Sic est locutus; si canem immundissimum
In tantum dominus et familia diligit,
Quid me futurum, si par illi fecero
Officium, multo qui sum melior hoc cane,
Rebusque pluribus utilis et laudabilis?
Alor qui sanctae fontibus puris aquae,
Ciboque numquam soleo pasci sordido.
Sum sane catulo dignior vitâ frui
Beatiore, honorem et summum consequi.
Asellus haec dum secum, stabulum conspicit
Intrare dominum: quare accurrens ocyus,

Ru-

Rudensque prosilit, et humeris ambos pedes
Imponit, osque linguâ coepit lambere,
Vestemque foedis scindens ungulis, gravi
Herum fatigat, stulte blandus, pondere.
Clamore domini concitatur familia;
Fustesque et saxa passim arripiens obvia,
Rudentem mulcat; et mox menbris debilem
Fractisque coxis, domini lapsum a corpore,
Semianimum tandem dejicit ad praesepia.
Fabella, ineptus ne ce invitis ingerat,
Melioris aut adfectet officium, docet.

FAB. XI.

Grus, Cornix et Dominus.

Foedus juratae Grus et Cornix junxerant,
Cornicem grus ab avibus ut defenderet;
Cornix futura, ut grus caveret, diceret.
Hinc cum frequenter ad cujusdam rustici
Agrum volarent, atque evellerent sata
Radicitus; agri dominus vidit, et dolens,
Saxum da, clamat, quo feriam gruem, puer.
Cornix ut audit, illico monet gruem,
Sibi quae cavit. Aliâ dein die audiens
Cornix, petentem saxum: rursus commonet
Gruem, ut vitaret sedulo periculum.
Avem divinam suspicatus rusticus
Andire jussa; puero, Si, inquit, dixero
Offam da, tu mihi clam lapidem porrige.

Grus venit, ille puerum offam jubet dare;
At ille lapidem, quo ferit gruem, dedit;
Et crura fregit. Vulneratus grus ait,
Divina cornix, ubi nunc auspicia tua?
Cur non monere socium, ut juraveras,
Properasti, tale ne mihi veniret malum?
Respondit illa, non meretur ars mea
Culpari, sed dolosá sunt bilinguium
Consilia, qui aliud dicunt, atque aliud agunt.
Promissis ducunt qui imperitos subdolis,
Mox fictis caussis haud desistunt ludere.

FAB. XII.

Aves et Hirundo.

Aves in unum cum devenissent locum,
Viderunt hominem seminantem linum agro.
Quod ut pro nihilo habere hirundo intelligit,
Sic convocatas adlocuta traditur.
Hinc nobis instat omnibus periculum,
Si semen ad maturitatem venerit.
Aves risere, germinavit ut vero seges,
Hirundo rursus, instat pernicies, ait;
Adeste, germen eruamus noxium.
Ne, si mox crescat, inde fiant retia,
Et nos possimus artibus humanis capi.
Ridere pergunt verba aves hirundinis,
Consilium et spernunt stulte prudentissimum.
At illa cauta, ad hominem se mox contulit,

Ut tuta tignis nidum suspendat suum.
Sed, quae salubre monitum aves despexerant,
De lino factis captae pereunt retibus.

FAB. XIII.

Perdix et Vulpis.

Resedit altâ quondam Perdix arbore,
Advenit Vulpis. Deinde sic coepit loqui:
O quanta vultus species est, Perdix, tui!
Coralla rostrum, crura vincunt purpurae
Fulgorem. At si dormires, quanto pulchrior
Esses, ut stulta clausit oculos, illico
Rapit credentem Vulpis. Illa fletibus
Haec mixta gravibus verba supplex edidit.
Per o tuarum, Vulpis, artium decus,
Ut ante, quaeso, nomen proferas meum,
Sic devorabis. Vulpis, ubi voluit loqui,
Aperuit os: at Perdix evasit necem.
Decepta Vulpis, quid opus erat loqui mihi?
Respondet Perdix, et dormire quid mihi
Erat necesse, somnus cui non venerat?
Hoc illis; qui loquuntur, ubi nil est opus,
Et qui, vigilare cum necesse, dormiunt.

FAB. XIV.

Asellus, Bos, et Volucres.

Asellus et Bos uno sociati jugo
Plaustrum trahebant: Bos, dum tendit validius,
Confregit cornu. Asellus nil levaminis
Sentire jurat se a consorte debili.
Laborem intendens, cornu rumpit alterum,
Terraeque tandem Bos procumbit mortuus.
Asinum bubulcus carne mox onerat Bovis,
Qui plagas inter mille ruptus concidit,
Et exspiravit, mediâ collapsus viâ.
Ad praedam Volucres convolantes inquiunt:
Si te precanti mitem exhibuisses bovi,
Non immaturo pasceres nos funere.

FAB. XV.

Leo et Pastor.

Errans in silvâ spinam calcavit Leo,
Mox ad Pastorem caudâ venit blandiens;
Ne perturberis, imploro supplex opem,
Non praedam quaero. Ponit in gremio pedem
Homo sublatum, et, eximens spinam, gravi
Levat dolore Redit hinc in silvas Leo.
Falso post tempus accusatus crimine
Pastor damnatur, atque ludis proximis
Jejunis projici jubetur bestiis.
Emissae dum discursitant passim ferae,

Agnovit hominem, qui medicinam fecerat,
Leo, et sublatum rursus in gremio pedem
Pastori ponit. Rex ut cognovit, statim
Silvis Leonem, pastorem reddit suis

FAB. XVI.

Culex et Taurus.

Culex cum Taurum provocasset viribus,
Cuncti venerunt populi, ut pugnam cernerent.
Culex tum; satis est, quod venisti cominus:
Nam parvus mihi, judicio sum magnus tuo.
Hinc se per auras pennâ sustulit levi,
Lusitque turbam, et tauri destituit minas.
Quod si fuisset validae cervicis memor,
Et taurus hostem contemsisset sordidum,
Fuisset vana inertis gloriatio.
Amittit famam, qui se indignis comparat.

FAB. XV.

Equus et Asinus.

Asello sonipes phaleris occurrit tumens
Et lassus, multo tardius quod pondere
Viam dedissit transeunti; vix, ait,
Me teneo, quin te saevis calcibus exteram.
Tacuit Asellus, gemitu testatus Deos:
Equus, currendo ruptus parvo in tempore,
Ad villam mittitur. Hunc onustum stercore

Ut vidit Asinus, tali derisit joco.
Quo, gloriose, phaleras has quondam tibi,
Modo ad despectam qui redisti miseriam.
Felix ne spernat, dubiae sortis immemor,
Humilem, cum quid futurus ipse, nesciat.

FAB. XVIII.

Volucres, Quadrupedes et Vespertilio.

Bellum gerebant volucres cum quadrupedibus,
Et vincebantur versâ victores vice.
At vespertilio, dubios eventus timens,
Ad illos semper, quos superasse viderat,
Se conferebat. In pacem cum pristinam
Redissent, fraus utrique generi adparuit.
Damnatus ergo iam pudendo crimine,
Lucem refugiens, atris posthac condidit
Se tenebris, solus noctibus semper volans.
Qui se duabus venditabit partibus,
Utrisque ingratus vitam deget turpiter.

FAB. XIX.

Luscinius, Accipiter et Auceps.

Accipiter in Luscinii nido dum sedet,
Aurito insidians, illic pullos invenit;
Mater, periclo mota prolis, advolat,
Supplexque, pullis ut parcat suis, rogat.
Accipiter, quod vis, inquit, faciam, si bonâ

Can-

Cantabis voce carmen modulatum mihi.
At illa, quamvis excideret animus, tamen
Metu parebat, et coacta cantitat
Luctuque plena. Praedam qui captaverat,
Accipiter, inquit, non tu cantasti bene,
Et unam ex pullis adprehendit unguibus;
Coepitque devorare. ex diverso venit
Auceps, et calamo clam crescente, perfidam
Visco contingit, atque in terram detrahit.
Quicunque fraudes alii tendit subdolas,
Timere debet, ne ipse capiatur dolo.

FAB. XX.

Lupus, Vulpis et Pastor.

Lupus per tempus maximam congesserat
Praedam in cubile, haberet ut cibaria,
Queis plures posset menses otio frui.
Vulpes at novit, ad cubile abit Lupi,
Et voce tremulâ, an recte frater omnia?
Quod te non vidi silvis venantem tuis,
Tristem per omnes exegi vitam dies.
Lupus, livorem postquam agnovit aemulae,
Non tu sollicita huc caussâ venisti meâ,
Sed partem ut captes. Fraude quid petas, scio.
Irata Vulpis ad ovium pastorem adit,
Agesne, pastor, inquit, gratias mihi,
Inimicum si tradidero hodie gregis tui,
Ut numquam sis sollicitus. Pastor, serviam

Ti-

Tibi, inquit, tribuam et, quidquid volueris, lubens.
Cubile monstrat illa pastori Lupi;
Qui clausum protinus peremit lanceâ,
Et gaudens de alieno saturavit aemulam.
Ut vero vulpis in venantes incidit
Deprensa, canibus et laniata, sic ait:
Dedi vix alteri malum, et jam punior.
Timere debet, quisquis alii sustinet
Nocere, pejus ipsi ne eveniat malum.

FAB. XXI.

Oves et Lupi.

Oves Lupique cum certassent proelio,
Illae vicerunt, tutae praesidio Canum.
Lupi legatos mittunt, et justam petunt
Hac lege pacem, ut dederent Oves Canes,
Et obsides Luporum catulos reciperent.
Oves, aeternam sic sperantes gratiam
Iniri, faciunt, quod poposcerunt lupi.
Post paullo cum coepissent ululare catuli,
Lupi, necari caussantes natos suos,
Pacemque ruptam ab Ovibus, undique impetu
Invadunt facto nudas defensoribus;
Fidem quae stultae quod habuerant hostibus,
Consilium serâ damnant poenitentiâ.
Praesidium, quo quis olim tutus vixerat,
Si prodat aliis, frustra post desiderat.

FAB. XXII.

Simius et Vulpis.

Rogabat Vulpem Simius, caudae suae
De magnitudine aliquid ut sibi daret,
Nates velare qui posset turpissimas.
Quid enim, inquit, cauda tantae longitudinis
Prodest? quo tantum pondus per terram trahis?
Cui Vulpis, esset quamvis longior,
Majorque multo, mallem per terram et lutum
Spinasque trahere, quam partem tibi dare,
Meo ne tegmine videaris pulchrior.
Avare, te fabella haec, et locuples, monet.
Qui, quamvis superest, nil tamen das pauperi.

FAB. XXIII.

Lupus, Pastor et Venator.

Cum Venatorem fugeret instantem Lupus,
Et a Pastore visus, quâ parte fugeret,
Et quo se conderet loco, plenus metu:
Omnes per, oro te, Bubulce, spes tuas,
Ne prodas innocentem, cui nihil mali
Fecisse me, per magnos adjuro deos.
Noli timere, Pastor inquit, alteram
Monstrabo partem. Mox Venator advolans,
Non huc venire, Pastor, vidisti lupum?
Quâ parte fugit? cui Pastor, venit quidem,
Sed laevâ fugit, voce dixit maximâ;

At oculis clam designat partem dexteram.
Non intellexit ille, et festinans abit.
Lupo tunc Pastor, quas habebis gratias,
Quod te celarim? Maximas linguae tuae,
Lupus, ago, dixit, at oculis fallacibus
Aeternae caecitatem noctis imprecor.
Qui verbis blandus, fraudem celat pectore,
Hoc argumento se describi intelligat.

FAB. XXIV.

Homines duo, Fallax, Verax, et Simii.

Agentes Mendax et simul Verax iter,
In Simiorum forte terram venerant;
E turbâ ut vidit unus, qui se fecerat,
Regem, teneri jussit illos, sciret ut,
De se quid homines dicerent: simul jubet
Omnes adstare Simios longo ordine,
Dextrâ laevâque; sed sibi poni thronum,
Ut hominum reges quondam facere viderat.
Mox jussos homines in medium adduci rogat,
Qualisnam vobis esse videor, hospites?
Respondit Mendax, Rex videris maximus.
Quid hi, quos adparare nunc vides mihi?
Hi comites, hi legati, et militum duces.
Mendacio laudatus cum turbâ suâ
Adulatori munus Rex jubet dari.
Hic secum Verax, tanta si mendacio
Sit merces, quanto non ego, dixit, munere
Donabor, verum si pro more dixero.

Hinc

Hinc ad Veracem Simius: Et qualis tibi
Videor, et illi, quos stare ante me vides?
Respondit ille: verus es tu Simius,
Et Simii omnes illi, qui similes tui.
Iratus illum dentibus Rex imperat
Lacerari et unguibus, quod vera dixerat.
Blandum laudatur a malis mendacium;
Bonis honesta fert exitium veritas.

FAB. XXV.

Homo et Leo.

Homo certabat cum Leone, fortior
Quis esset, litisque hujus testimonium
Dum quaerunt, ad sepulcrum tandem venerunt,
Elisis in quo ab homine pictum faucibus
Leonem ostendit, argumentum virium.
Leo respondit, humanâ hoc pictum manu.
Videres hominem dejectum, si pingere
Leones scirent. Sed ego testimonium
Dabo virtutis certius. Ad spectaculum
Induxit hominem; monstrans ubi bonâ fide
Enectos a leonibus homines, ait:
Non est colorum testimoniis opus,
Hic exhibetur vera virtus actibus.
Colore frustra mendaces uti docet
Fabella, certa cum datur probatio.

FAB. XXVI.

Ciconia, Anser et Accipiter.

Venisset notum ad stagnum cum Ciconia,
Mergentem invenit se frequenter Anserem
Sub undis. quaerit cur hoc faceret. ille ait:
Haec nobis consuetudo est, et in luto
Reperimus escam, et Accipitris simul impetum
Venientis ad nos tuti sic evadimus.
Sum multo Accipitre fortior, Ciconia
Inquit; amicitiam si vis mecum jungere,
Illi insultare victor poteris. credulus
Et protinus auxilium petens Anser simul
In agrum prodit; illico surpervenit
Accipiter, et comprensum saevis unguibus,
Fugiente devorat anserem Ciconiâ.
Cui Anser: qui patrono se tam debili
Credit, pejore finiri debet nece.

FAB. XXVII.

Ovis et Cornix.

In tergo Cornix otiose considens
Ovis, tundebat illud rostro: cum diu
Fecisset, inquit, patiens ovis injuriae,
Hanc si fecisses contumeliam Cani,
Ejus latratum haud ferres. At Cornix Ovi:
Collo tam forti numquam sedeo, nam scio
Quos debeam lacessere, annis callida;

Acri.

Acribus amica, at importuna inermibus.
Sic me creatam di voluerunt vivere.
His, qui lacessunt innocentes infimi,
Vexare fortes metuunt, scripta est fabula.

FAB. XXVIII.

Formica et Cicada.

Hiemis Formica grana tempore e cavo
Trahens siccabat, quae prudens collegerat
Aestate. Esuriens hanc, ut aliquid sibi daret,
Rogat Cicada. Cui Formica, Aestate quid
Agebas, inquit. Illa; non erat otium,
Ut de futuro cogitarem tempore;
Errabam cantans per sepes et pascua.
Ridens Formica, et grana referens, sic ait:
Aestate quae cantasti, age, salta frigore.
Piger laboret certo semper tempore,
Ne, cum habeat, poscens accipiat nihil.

FAB. XXIX.

Equus et Asinus.

Equum rogabat Asinus paullulum hordei:
Libenter, ait, et, si superesset, largiter
Pro dignitate nostrâ tribuerem tibi:
Simul sed nostra vespere ad praesepia
Venero, mox plenum farre sacculum dabo.
Asellus inquit, nunc qui rem parvam negas,

Quid in majore te facturum existimem?
Qui, magna cum promittunt, parva denegant,
In dando se tenaciores indicant.

FAB. XXX.

Leo senex et Vulpis.

Defectus annis, languorem finxit Leo.
Aegrotum ad regem visitandum bestiae
Plures venerunt; devorat quas protinus.
Sed cauta Vulpis ante speluncam procul
Stabat salutans regem. Quam rogat Leo,
Cur non intraret; video quod vestigia
Intrantium multa, at nulla exeuntium.
Cautis prodesse pericula aliorum solent.

FAB. XXXI.

Pulex et Camelus.

Pulex Cameli dorso forte considens,
Gravatus multis qui incedebat sarcinis,
Sibi placebat, longe visus altior.
Iter cum longum facerent; vesperâ simul
Ad stabulum venerunt. Pulex leviter statim
Ad terram saliens, ecce, dixit, ocyus
Descendo, adtritum ne gravem diutius.
At ille, gratum est, inquit, sed nec pondere,
Te imposito, me gravari sentire potui,
Nec, te dejecto, habere quid levaminis.

Qui

Qui se sublimi, nullo cum sit ordine,
Jactat, notatus in despectum devenit.

FAB. XXXII.

Hoedus et Lupus.

Capella, foetum ut custodiret, exiens
Pastum, imprudentem monuit Hoedum, ne ostium
Aperiret, multas quod sciret stabula feras
Circuire pecorum. Ut abiit, advenit Lupus,
Adsimilans vocem matris, et jubet fores
Sibi reserari; ut Hoedus audivit, Lupo
Per rimam spectans, inquit, audio sonum
Matris, sed fallax atque inimicus es mihi;
Sub voce matris nostrum quaeris sanguinem
Potare, et nostrâ carne satiari. Vale.
Laus magna natis, obsequi parentibus.

FAB. XXXIII.

Pauper et Serpens.

Serpens in aedibus cujusdam Pauperis
Venire semper ad mensam consueverat,
Et inde micis pascebatur largiter.
Dives post paullo factus, irasci incipit
Serpenti, et vulnerat secure; tempore
Ad pristinam interposito egestatem redit.
Pro sorte variâ serpentis postquam videt
Fortunam mutari suam, blande petit,

Ignoscat ut peccanti; cui Serpens ait,
Te poenitebit sceleris, usque dum mea
Cicatrix clausa fuerit; at tamen optimâ
Fide me posthac noli amicum credere.
Redire tamen hac lege in gratiam volo,
Securis numquam perfidae si meminerim.
Suspectus esse debet, qui laesit semel,
Et caute semper integranda gratia.

FAB. XXXIV.

Aquila et Milvus.

In ramo tristis sederat cum Milvo
Aquila. Quid vultu te tam moesto, Milvus,
Conspicio? quaero, dixit illa, conjugem
Parem, nec invenire possum. Me accipe,
Te multo qui sum fortior. Quid? an potes
Ex rapto victum quaerere? unguibus meis
Struthiocamelum rapui prensum saepius.
Inducta verbis Aquila conjugem capit.
Parvo post nuptias transacto tempore
Aquila, abi, et praedam promissam mihi rape.
Volans in altum soricem immundissimum
Et longo Milvus adfert putridum situ.
Haecne est polliciti, Aquila dixit, fides tui?
Cui milvus: ego, ut pervenirem nuptias
Ad regias, nihil non posse me fidem
Dedissem, quamvis me nequire noverim.
Qui se majores cupidi quaerunt conjuges,
Dolent decepti se post junctos vilibus.

FINIS.